

Preek 14 december 2008 – Derde Advent

ds. R. Koopmans, [e-mail](#), [Jozefkerk Assen](#)

[1 Koningen 19: 9-18](#)

[Lucas 1: 5-25](#)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Elia is aan het eind van zijn lange pelgrimstocht aangekomen bij de Horeb, de berg van God. Daar waar ooit Mozes God ontmoette.

Dat is ook Elia's doel. Hij wil God ontmoeten. God te spreken krijgen. God vertellen wat hem overkomen is. Wat hem dwars zit. Hij wil God misschien wel op het matje roepen: doet u zó met uw dienstknecht?

De Heer laat niet op zich wachten. Hij richt zich vrijwel onmiddellijk tot zijn profet: "Elia, wat doe je hier?"

En dan komt het er uit. "Ik heb me met volle overgave voor U ingezet. Maar de Israëlieten trekken zich niets aan van mijn woorden. Zij hebben het verbond naast zich neergelegd, ze hebben Uw altaren verwoest en uw profeten gedood en nu hebben ze het ook nog op mij voorzien".

Het is een klacht. Er zit bitterheid in, en een verwijt:

Ik heb dit niet verdiend God, hoe kunt u dit laten gebeuren...!

Begrijpelijk, toch. Als je zo teleurgesteld bent. En je bent over je diepste depressie heen. Je begint weer krachtig te worden. Dan komt er boosheid in je op. Verzet. Tegen dat verdraaide volk dat niet wil luisteren. Tegen die God die het maar laat gebeuren. Wat is dat nou voor een God. Ik doe mijn best, heb nota bene driehonderd Baälprofeten gedood. Zou de Heer dankbaar voor moeten wezen. Maar waar is Hij?

Wie is God? Waar is God? Een vraag die veel mensen bezig houdt vandaag de dag. Ons leven lijkt zich immers grotendeels af te spelen buiten God om.

Wat we om ons heen zien zijn daden van mensen.

Mensen die goed doen vanuit hun eigen liefderijk hart. We ijveren voor de Heer vanuit onze perfectionistische ziel. Mensen moeten en mensen streven.

Tegelijk zien we ook dat het zo weinig uithaalt. Er zijn zo veel tegenkrachten. De wereld is en blijft een puinhoop.

Waar is God? Waarom grijpt God niet in? Waarom laat Hij ons maar aanmodderen. Dat koninkrijk van U, weet U nog wel, dit en dat en wat niet al, komt daar nog wat van?! riep Gerard Reve eens uit in een gedicht.

Wij mensen zijn eigenlijk net als Elia allemaal op zoek naar God. Dat Hij zich openbaart, dat we Hem ervaren kunnen.

Wie is God? Dat heeft alles te maken met wie wij zijn.

Daarom zegt God: "kom naar buiten, Elia. En treed hier op de berg voor mij aan". God wil zich best aan ons openbaren, maar dan moeten ons ook openbaren. Tevoorschijn komen. Adam, waar ben je?! roept God als hij in het paradijs wandelt in de avondkoelte. Want Adam verstopt zich. En nu: kom te voorschijn, Elia. Laat je zien! Dan laat ik Mij zien.

En daar komt de Heer voorbij.

Een grote krachtige windvlaag. Een stormwind, zeggen andere vertalingen. Die bergen splijt en rotsen aan stukken slaat.

Zo willen mensen God graag zien. Het waaien van de Geest, stormachtig moet het zijn. Een storm van emoties, een windvlaag van enthousiasme. Een golf van extase, waar je high van wordt. Dat is pas een ervaring, een experience.

En God kán zich zo manifesteren. Maar Hij gaat er niet in op. Het zijn begeleidende tekenen. De stormen trekken voor God uit, maar de Heer bevindt zich niet in die windvlaag.

Na de windvlaag een aardbeving. Zo willen mensen God ook graag zien. Een aardbeving die alles op zijn kop zet. God die zijn eigen natuurwetten doorbreekt en wonderen doet. Waar je van achterover slaat. Wonderen als een plotselinge bekering, zoals Saulus die Paulus wordt. Wonderen als een genezing van de ene op de andere dag, tegen alle prognoses in, van een ernstige ziekte of een verslaving.

En ja, God doet dat soms. Maar Hij gaat er niet in op. Het zijn cadeautjes, het is genade als dat gebeurt. Maar door op zoek te gaan naar een wonder vind je God niet. De Heer zit niet in de aardbeving.

Na de aardbeving is er vuur. Laaiend vuur dat alles verteert, als bliksem uit de hemel. Zou dat God zijn. Heftig, hevig, hartstochtelijk, ijverend. God die met de vuist op tafel slaat. Die alle zonden, die de wereld zuivert en de mensen loutert.

Natuurlijk, God is een verterend vuur. Zijn Woord een tweesnijdend scherp zwaard. Maar Hij gaat er niet in op. Soms is het nodig, gaat vuur voor Hem uit. Maar de Heer zit niet in het vuur.

Het moet een geweldige, angstaanjagende ervaring geweest zijn voor de profeet daar in het Horebgebergte. Dat lawaai van storm en aardbeving, van donder en bliksem. En toch, heeft Hij God ontmoet?

Pas als Elia hoort het gefluister van een zachte bries. Het suizen van een zachte koelte. Het geluid van de stilte. Dán komt hij tevoorschijn uit zijn spelonk. En staat hij daar. Hij slaat zijn mantel voor zijn gezicht, want hij weet: dit is de Heer. En het aangezicht van de Heer kun je als mens niet verdragen.

Nu ervaart Elia de intieme aanwezigheid van de Heer. Nu ontmoet hij de God die hij zocht. In de stilte na de storm.

En weer komt de vraag: Elia, wat doe je hier?

Want waar God tevoorschijn komt, daar komt de mens tevoorschijn.

Niet God heeft zich voor ons te verantwoorden, maar wij voor God.

Elia geeft hetzelfde antwoord als zojuist. Ik heb zo geijverd, maar ze willen niet luisteren en nu moeten ze mij ook nog hebben...

Hij heeft zijn lesje nog niet geleerd. Dat gaat ook niet zo gauw.

Maar dat is het 'm nu juist. Elia heeft zo geijverd.

Hij heeft zo zijn best gedaan. Hij heeft vuur uit de hemel laten komen. Hij heeft zijn concurrenten van de Baäl allemaal gedood, eigenhandig. Hij was stormwind, en aardbeving en vuur, een en al vurigheid. En allemaal in de naam van de Heer. Maar zit de Heer daarin?

En natuurlijk: de mensen hebben niet geluisterd. En hij is bedreigd met de dood.

Maar is de Heer daarin echt afwezig? Is Elia echt zo alleen als hij klaagt?

Wil je God ontmoeten, dan moet je dat werk eens loslaten. Dan moet je eens ophouden het te hebben over wat jij allemaal voor God hebt gedaan. Dan moet je eens ophouden te klagen dat je Hem niet ervaart. Dan moet je eens weggroeien uit je bitterheid dat je niet ontvangt van je verdient. Dan moet je eens stoppen met dat gejammer dat jij de enige nog bent die goed doet. Calimero spelen.

Loslaten. Tot zwijgen komen. Ophouden. In de stilte gaan. Luisteren. Stil zijn. En je omkeren.

Keer terug, zegt God tegen Elia.

Elia moet drie mensen zalven. Hazaël tot koning van Aram. Jehu tot koning van Israël, en Elisa tot zijn eigen opvolger. Een koning van de volken, een koning voor Israël, en een nieuwe profeet. Zalven, dat is enige taak nu nog.

Stoppen met ijveren. En uit handen geven. In handen van een opvolger. In handen van God en zijn gezalfden. Want God zal zorgen. Achab en Izébel krijgen heus hun portie wel. En er zullen heus doden vallen. Als straf op de zonde en de afvalligheid.

Maar God is de wreker. Niet Elia. Niet wij. Wij moeten ons nooit opwerpen als wrekers en strijders voor Gods gerechtigheid, als was het een heilige oorlog.

God zal zorgen. En Hij heeft daar best zijn instrumenten voor.

Want Elia is de enige niet. Nog 7000 kent de Heer die Hem zijn trouw gebleven.

Je denkt vaak dat je de enige bent. Zeker als je depressief bent, teleurgesteld, verbitterd. Kom nou toch, de enige. 7000 getrouwen, God kent ze.

Als wij in deze Adventstijd de Heer verwachten, als wij samen op zoek zijn naar God, en zo graag iets van Hem willen ervaren.

Dan moeten wij leren wie God is, en waar Hij te vinden is.

Wij komen trouw naar de kerk, en horen zondag aan zondag over de Heer. Toch kunnen ook wij een eenzijdig beeld van God hebben.

We moeten leren loslaten, tot zwijgen komen. Ons overgeven. Het aan God overlaten. Stil worden, en niet telkens God onderbreken met onze woorden.

In de kerk en in ons eigen leven, praten we zo veel. En wij doen zo veel, en we denken dat het daarvan afhangt. En als het resultaat tegenvalt, dan verwijten we dat God. Hij moet vooral ons ijveren belonen.

Maar God is juist daar waar je het niet verwacht.

Zacharias, de priester, en zijn vrouw Elisabeth uit het geslacht van Aäron. Ze zijn vroom en gelovig, ze houden zich strikt aan alle geboden en wetten van de Heer.

Ze hebben hun verdriet, ze zijn kinderloos, en Elisabeth heeft als onvruchtbare vrouw veel spot te verdragen. Ze hebben ook hun vreugde. Zacharias wordt uitgeloot om te dienen aan het reukofferaltaar, en dat is een hoogtepunt in zijn carrière. Je maakt dat maar eens in je leven mee. Dáár is hij nou priester voor. Nu zal hij dichter bij God zijn dan ooit tevoren. Denkt hij.

En toch: deze oude vrome gaat zo op in de traditie. Als bij het altaar waar Hij God vermoedt dan wérkelijk een engel van de Heer verschijnt, dan schrikt hij. En als de boodschap anders is dan hij had verwacht, dan kan hij het niet geloven.

Zelfs deze oude, wijze, vrome Zacharias moet nog leren. Leren wie God is, leren hoe God werkt. Hij moet maar een poosje zwijgen. Negen maanden stil zijn. Tijd genoeg om te overdenken wat er gebeurt, wat God doet. Wie God is.

Wat doet God?

Zacharias' zoon zal bode zijn, voorbode, wegbereider. Hij zal voor God uitgaan in de geest en de kracht van Elia. Johannes de Doper, vurig, krachtig, als stormwind, als een aardbeving die de mensen doet omkeren, als vuur dat mensenharten loutert, de zonden uitbrandt.

Maar: dat gaat alleen maar voor God uit. Johannes, gave van God, zal voorloper zijn. Ná hem zal de Gezalfde komen. De Messias. Jezus Christus. De mens in wie God helemaal aanwezig zal zijn. Jezus, het gezicht van God, voor wie wij ons gezicht niet bedekken hoeven. Jezus mag je recht in de ogen zien. En Hij ziet ons recht in ons hart.

Zó is God. Zo neemt God Zelf het heft in handen. In Elia's tijd, in Zacharia's tijd, en in onze tijd. Dat is voor ons een troost, en een zegen.

Wij mensen maken geschiedenis. IJverig voor God als Elia, vroom als Zacharias. We hebben onze vreugden en verdriet. Wij voeren allemaal een strijd, tegen afgoderij, de zonde, en bovenal een gevecht met en in ons zelf. Wij behalen overwinningen of lijden nederlagen. Mensen maken geschiedenis.

Maar God maakt heilsgeschiedenis. Hij schrijft door onze geschiedenis heen zijn Evangelie.

En dat komen wij alleen op het spoor, als wij onze levensweg lopen, als pelgrimstocht door de woestijn, op zoek naar God. Dan komt God ons tegemoet, ongedacht, onverwacht. In de fluistering van een zachte bries. In een onverwachte zoon, toch nog. In een kind in de kribbe. In een man aan het kruis. In het waaien van de Geest.

Als ons ijveren niet helpt. Ons fatsoenlijke degelijke leven, trouw en perfectionistisch, uitloopt op teleurstelling. En wij verbitterd tot God roepen: doe er eens wat aan!

Dan roept God ons tevoorschijn: wat doe je hier, wat beweegt je? En dan mogen we het allemaal zeggen.

En dan zegt God tot ons: stil eens even. Kom eens tot rust. Stop eens met rennen. Houd je mond eens. Kom tot zwijgen. En hoor, luister. Ik ben misschien wel in de stilte. In de nacht, als stille ster. In een stal, bij arme mensen. In de mens die naast je loopt.

Dat is even wennen voor Elia. Een opvolger zalven. En verder niks. Rust.

Het is even wennen voor Zacharias. Negen maanden zwijgen.

Het is wennen voor ons. Geloven, aanvaarden dat de Heer het werk doet. Dat Hij verlossing brengt. Onze ijver, ons werk, onze taak is alleen bijkomend. Wees maar stil, laat maar los, verwonder je slechts. De dingen gaan voorbij, maar God blijft.

Een zachte bries, die fluistert, die verkoelt en op adem doet komen.

Amen.